

V rámci tohto učebného celku študenti spoznávajú, ako fungujú predsudky. Zároveň analyzujú príklady antisemitizmu, rasizmu a iných foriem diskriminácie, ktorým čelia mladí ľudia. V metodickej príručke nájdete tipy a hĺbkové otázky, ktoré vám pomôžu viesť skupinovú diskusiu.

Témy

Predsudky; diskriminácia; antisemitizmus; rasizmus; diskriminácia voči Rómom a Sintom; diskriminácia voči LGBTQI+ ľuďom; diskriminácia voči moslimom

Cielová skupina

Učebný celok 2 bol navrhnutý pre študentov vo veku od 13 rokov. Online nástroj sa zameriava na témy, ktoré môžu študenti skúmať na úrovni zodpovedajúcej miere ich poznania a skúseností. Jednotlivé lekcie sa delia na:

● jednoduché → ● ● hĺbkové → ● ● ● komplexné.

Pomôcky

Študenti

prenosný počítač/tablet/smartfón

slúchadlá

pripojenie na internet

papier

pero

(bezplatný) študentský používateľský účet

alebo

Učiteľ:

Projektor s možnosťou prehrávania zvuku

pripojenie na internet

Štruktúra

Tento učebný celok pozostáva z troch lekcií. Každá lekcija je rozdelená na kroky. K vybraným krokom sú priradené tipy a hĺbkové otázky, ktorými je možné doplniť príslušné lekcie. V metodickej príručke nájdete tipy k jednotlivým lekciám v sekcii označenej ako Štruktúra.

Lekcia

Téma

Trvanie

Zhrnutie

Mechanizmy

40-60 min.

Študenti spoznávajú, ako funguje diskriminácia.

Skúsenosti mladých ľudí s diskrimináciou

60 min.

Študenti sa prostredníctvom prezentovaných príbehov mladých ľudí dôkladnejšie oboznámia s rôznymi formami diskriminácie.

Každodenné situácie

40-50 min.

Študenti v diskusii reagujú na päť každodenných životných situácií, v rámci ktorých dochádza k nerovnakému zaobchádzaniu.

Študenti sa zoznámia s príbehom Medine a odpovedaním na stanovené otázky budú premýšľať o tom, ako funguje diskriminácia. Následne si vyberú jeden z piatich príbehov a ďalej s ním budú pracovať, aby si prehĺbili svoje vedomosti o procese diskriminácie. Záver lekcie bude venovaný diskusii o tom, kto zohráva akú úlohu v diskriminačných situáciách.

Ciele

- Študenti sa oboznámia s procesmi a fungovaním diskriminácie na medziludskej aj spoločenskej úrovni.

Úroveň

Štruktúra (40 - 60 minút)

Trvanie	Kroky	Forma	Tipy a hĺbkové otázky
cca 5 min.	Úvod Mechanizmus diskriminácie	Diskusia v triede	Požiadajte niektorého zo študentov, aby nahlas prečítal úvodný text. Tým sa ubezpečíte, že všetci budú text čítať na rovnakej strane.
cca 5 min.	Krok 1 Čo už viete?	Samostatná úloha/ diskusia v triede	Nájdite si čas na diskusiu o odpovediach študentov. Môžete položiť nasledujúce otázky: aké slová študenti použili?; používali prídavné mená a/ alebo citovo zafarbené výrazy (nespravodlivé, škodlivé, zákerné atď.), alebo podstatné mená opisujúce rozličné skupiny (cudzinci, utečenci atď.), prípadne pomenúvajúce rôzne formy diskriminácie (rasizmus, antisemitizmus a pod.)? Účelom aktivity nie je hodnotiť, či sú odpovede študentov správne alebo nie. Je užitočné zoznámiť sa s prvotnými myšlienkami študentov viažucimi sa na túto tému. Zároveň je vhodné spomenúť, že na konci lekcie sa študenti vrátia k pôvodným odpovediam a budú ho môcť doplniť o nové zistenia.
cca 10 min.	Krok 2 Spoznajte Medine	Diskusia v triede	Odporúčame pozrieť si video s celou triedou. Overte si, či študenti porozumeli tomu, aké sú základné rozdiely medzi predsudkami (t. j. myšlienkami) a diskrimináciou (t. j. konaním). Položte študentom niekoľko otázok a vyzvite ich, aby v odpovediach používali príslušné kľúčové slová. Na diskusiu je potrebné vyhradiť si dostatok času. Môžete ju viesť s celou triedou alebo v malých skupinách.
cca 15 min.	Krok 3 Mechanizmus diskriminácie	Samostatná úloha/ diskusia v triede	Študenti dostanú tri texty, ktoré si musia pozorne prečítať. Tieto materiály bližšie vysvetľujú mechanizmus diskriminácie (Iní ľudia, Vytváranie skupín a vynášanie súdov, Dôsledky diskriminácie). Môžete ich prečítať spolu s celou triedou.

Trvanie	Kroky	Forma	Tipy a hĺbkové otázky
cca 10 min.	Krok 4 Stretnutie	Samostatná úloha/ skupinová diskusia	<p>V osemminútovom videu sa päť mladých ľudí delí o ich osobné skúsenosti s diskrimináciou.</p> <p>Je dôležité, aby študenti pracovali s príbehom podľa vlastného výberu, keďže ten môže byť podmienený záujmom alebo určitou asociáciou toho-ktorého jednotlivca.</p> <p>Diskusia úzko zameraná na konkrétnu situáciu bude viesť študentov k tomu, aby boli schopní analyzovať jednotlivé aspekty diskriminačných situácií prostredníctvom otázok o zainteresovaných osobách.</p>
cca 5 min.	Krok 5 Pod drobnohľadom	Skupinová diskusia	<p>Študenti budú uvažovať o tom, ako môžu iní ľudia (priatelia, rodina, okoloidúci) ovplyvniť vzniknutú situáciu. Môžu pracovať samostatne online formou prostredníctvom posuvníka (slider). Odpovede celej skupiny budú zaznamenané v grafe. Zaujatie stanoviska je východiskom pre výmenu názorov na to, aké úlohy môžu jednotlivci zohrať v konkrétnej situácii a ktoré činitele u nich môžu vyvolať pocit, že sa táto situácia dá ovplyvniť. V rámci tejto aktivity je ťažisková úloha učiteľa ako moderátora diskusie. Nezabudnite udeliť slovo aj študentom, ktorí zastávajú menšinové názory. Tie budete vedieť určiť podľa ich umiestnenia pozdĺž základnej línie grafu.</p>
cca 5 min.	Krok 6 Spätný pohľad	Samostatná úloha/ diskusia v triede	<p>Študenti sa vrátia k odpovediam, ktoré vytvorili na začiatku tejto lekcie, a doplnia nové myšlienky. Tie sa zoskupia do nových odpovedí. Vyhradte si nejaký čas na diskusiu o údajoch, ktoré študenti doplnili, ako aj na zhrnutie toho, čo sa naučili.</p>

Príbehy piatich mladých ľudí z lekcie 2.1 tu študentom umožnia lepšie pochopiť pojmy anticigánizmus, antisemitizmus, diskriminácia voči LGBTQI+ ľuďom, diskriminácia voči moslimom a rasizmus. Študenti najprv tieto pojmy opíšu vlastnými slovami a následne sa budú prostredníctvom chatovej konverzácie snažiť navrhnúť odporúčania na riešenie konkrétnej situácie.

Ciele

- Študenti budú diskutovať o konkrétnych prípadoch súvisiacich s anticigánizmom, antisemitizmom, rasizmom, diskrimináciou voči LGBTQI+ ľuďom a moslimom, pričom ako východisko využijú myšlienky a príbehy piatich mladých ľudí.
- Študenti sa bližšie oboznámia s významami pojmov vyjadrujúcich rôzne formy diskriminácie.
- Študenti sa budú zamýšľať nad tým, kto môže ovplyvniť priebeh situácií, v ktorých dochádza k diskriminácii, a čo by zainteresovaným osobám sami poradili.

Úroveň

Štruktúra (60 minút)

Trvanie	Kroky	Forma	Tipy a hĺbkové otázky
cca 5 min.	Úvod Z užšej a zo širšej perspektívy	Diskusia v triede	Požiadajte niektorého zo študentov, aby nahlas prečítal úvodný text. Tým sa ubezpečíte, že všetci budú text čítať na rovnakej strane.
cca 15 min.	Krok 1 Slová majú moc	Samostatná úloha/ diskusia v triede	Pozrite si spolu video o príbehoch piatich mladých ľudí. Študenti, ktorí absolvovali lekciu 1, už obsah videa budú poznať. Nechajte ich odpovedať na otázku týkajúcu sa videa individuálne a potom spoločne diskutujte o odpovediach. Vyhradte si čas na reflexiu slov, ktoré sa objavujú v odpovediach, a na diskusiu o tom, ktoré slová eventuálne chýbajú.
cca 10 min.	Krok 2 Ako to nazývate?	Samostatná úloha/ diskusia v triede	Posúďte odpovede skupiny. Nato vyzvite študentov, aby diskutovali o tom, ako sa rasizmus, antisemitizmus, anticigánizmus či diskriminácia voči LGBTQI+ ľuďom alebo moslimom prejavovali v minulosti a ako sa prejavujú dnes. Často sú tieto fenomény vnímané iba ako podmnožina rasizmu. Antisemitizmus je rasizmom voči Židom, anticigánizmus predstavuje rasizmus voči Rómom atď. Preskúmajte, prečo tieto rôzne pomenovania vznikli a dodnes sa používajú, zamerajte sa na podobnosti aj rozdiely medzi nimi. Pozri
cca 10 min.	Krok 3 Zaostrite	Skupinová diskusia	Rozdeľte študentov do malých skupín a nechajte každú z nich, aby si vybrala jeden pojem, s ktorým bude ďalej pracovať, prípadne im ho pridajte za nich. Je dôležité, aby pri tejto aktivite nebol vynechaný ani jeden z piatich pojmov, pretože jednotlivé skupiny budú neskôr diskutovať o tom, čo majú spoločné a v čom sa odlišujú.

Trvanie	Kroky	Forma	Tipy a hĺbkové otázky
cca 10 min.	Krok 4 Priblížme si to ešte viac	Skupinová diskusia	<p>Prvý text, ktorý si študenti prečítajú, obsahuje všeobecný opis každého z piatich pojmov. Materiál spracovali tvorcovia projektu Stories that Move. Druhý text zahŕňa definície sformulované medzinárodnými vládnymi organizáciami (OSN, UNESCO alebo OBSE), resp. niektorou z mimovládnych organizácií.</p> <p>Študenti si vytvoria vlastný opis skúmaných pojmov, a to pomocou kľúčových slov, ktoré budú čerpať z uvedených textov. Predtým, ako postúpíte na krok 5, ich nechajte, aby si navzájom porovnali a prediskutovali svoje opisy. Vráťte sa k otázke, na ktorú hľadali odpoveď na začiatku lekcie: prečo diskrimináciu pomenúvame rôznymi termínmi?</p>
cca 10 min.	Krok 5 Ako reagovať?	Skupinová diskusia/ diskusia v triede	<p>Študenti si prečítajú krátky rozhovor s jednou z piatich osôb, ktoré poznajú z videa. Naďalej môžu pracovať v rovnakých skupinách alebo dvojiciach ako pri kroku 4.</p> <p>Nechajte študentov istý čas diskutovať o rôznych reakciách a o tom, prečo môžu ľudia dávať rozličné rady. Uvedomia si, že to, ako ľudia reagujú na jednotlivé formy diskriminácie, ovplyvňuje množstvo faktorov. O tom, či priateľ alebo okoloidúci priamo zareaguje na diskriminačný komentár, môže rozhodnúť napríklad miera bezpečnosti prostredia alebo ich osobné vlastnosti.</p> <p>V závere lekcie sa študentov opýtajte, či sa ich predstavy o diskriminácii v niečom zmenili. Môžu sa o tom najskôr porozprávať vo dvojiciach a následne sa podeliť o svoje postrehy s ostatnými členmi skupiny.</p>

Študenti budú mať príležitosť uvažovať nad tým, ktoré činitele ovplyvňujú ich posudzovanie situácie zahŕňajúcej nerovnaké zaobchádzanie. Reflektujúc kresby piatich situácií z bežného života, budú si vymieňať názory a premýšľať nad tým, prečo sa niekedy nezhodneme na význame určitého konania alebo poznámky.

Ciele

- Študenti budú diskutovať o piatich situáciách z bežného života, v ktorých dochádza k nerovnakému zaobchádzaniu.
- Študenti sa oboznámia so skutočnosťou, že jednu situáciu je možné posudzovať z rôznych uhlov pohľadu.

Úroveň

Štruktúra (40 – 50 minút)

Trvanie	Kroky	Forma	Tipy a hĺbkové otázky
cca 5 min.	Úvod Päť situácií – teraz je to na vás	Diskusia v triede	Požiadajte niektorého zo študentov, aby nahlas prečítal úvodný text. Tým sa ubezpečíte, že všetci budú text čítať na rovnakej strane.
cca 10 min.	Krok 1 V poriadku či nie?	Samostatná úloha/ diskusia v triede	Každý zo študentov pomocou škály samostatne vyjadrí svoj názor na päť prezentovaných situácií. Zostaňte na stránke zobrazujúcej graf, ktorý sumarizuje všetky odpovede, kým úlohu nesplnia všetci študenti. Získajú tak prehľad o tom, ako sa ich názory na jednotlivé situácie navzájom líšia. V tomto kroku nie je potrebné o situáciách podrobne diskutovať s celou triedou, keďže sa o nich budú študenti neskôr rozprávať v skupinkách. Je však zaujímavé poukázať na škálu rôznych názorov a podnietiť diskusiu o tom, ktoré faktory môžu viesť k tej-ktorej voľbe. Je možné, že väčšina študentov bude zastávať rovnaký názor. Uistite sa, aby každému – i menšinovému – názoru bola venovaná dostatočná pozornosť.
cca 5 min.	Krok 2 Päť situácií	Samostatná úloha	Žiaci budú premýšľať o tom, ktorú situáciu považujú za vážnu, a ktorú za menej vážnu. Tento krok je prípravou na zadanie, ktoré budú skupiny riešiť v kroku 3.
cca 15 min.	Krok 3 Porovnajte svoje názory	Skupinová diskusia/ diskusia v triede	Požiadajte študentov, aby porovnali všetkých päť situácií. Nie je podstatné, aby študenti situácie hierarchicky usporiadali podľa toho, ktorú z nich považujú za najvážnejšiu, a ktorú za menej vážnu, ale aby vyjadrili pocity, ktoré v nich môžu niektoré situácie vyvolávať, a aby sa zamysleli nad tým, či s obdobnými situáciami majú osobnú skúsenosť. Pri tejto aktivite sa žiaci musia navzájom pozorne počúvať. Ak budú v zásade zastávať rovnaký postoj, bude zaujímavé zistiť, prečo je to tak a či sa stretli aj s inými názormi. Zvážte, či triedu rozdelíte do skupín sami, alebo necháte študentov, aby si vytvorili svoje vlastné skupiny.

Trvanie

Kroky

Forma

Tipy a hĺbkové otázky

Do tejto aktivity sa študenti môžu zapojiť aj offline formou. V takom prípade si budú musieť kresby vytlačiť z

nájdete video, ktoré vysvetľuje, ako aktivitu viesť.

O rozhodnutiach, na ktorých sa študenti dohodli v rámci svojich skupín, teraz diskutujte s celou triedou. Môžete sa každej skupinky opýtať, ktorý obrázok vyvolal najväčšiu diskusiu a prečo. Ak sa o nejakom obrázku vôbec nediskutovalo, môže byť zaujímavé zistiť, či je to preto, že a) súvisí s témou, ktorá študentom nie je blízka, b) sa všetci zhodli na rovnakom názore naň, alebo c) sa týka témy, o ktorej sa študenti ostýchajú hovoriť. To, ktorú situáciu budú študenti považovať za vážnejšiu, a ktorú za menej vážnu, môžu ovplyvňovať viaceré faktory. Vyzvite študentov, aby uviedli príklady každého z týchto faktorov.